

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

Concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau milieueffectrapport Beter Benutten Bestaande 380 kV Diemen - Lelystad

Inhoud

Leeswijzer	2
1. Inleiding	3
1.1 Aanleiding en achtergrond	3
1.2 Procedures en besluiten	5
1.2.1 Rijkscoördinatieregeling	5
1.2.2 Omgevingsvergunningen	6
1.2.3 Initiatiefnemer en bevoegd gezag	6
1.3 Waarom de milieueffectrapportage-procedure?	6
1.4 Tijdsplanning, inspraak en advies	7
2. Beter benutten 380kV-verbinding Diemen Lelystad	9
2.1 Voorgenomen activiteit	9
2.2 Onderzochte en afgevalen alternatieven	9
2.2.1 Afgevalen alternatieven	10
2.2.2 Te onderzoeken alternatief in het MER	12
2.3 Te onderzoeken varianten in het Milieueffectrapport (MER)	12
2.4 Kunststof of glazen isolatoren	13
3. Te onderzoeken milieugevolgen	14
3.1 Autonome ontwikkeling en referentiesituatie	14
3.2 Milieueffecten en beoordelingskader	14
3.2.1 Leefomgeving en gezondheid	16
3.2.2 Hinder door werkzaamheden	16
3.2.3 Ecologie	16
3.2.4 Bodem en water	18
3.2.5 Cultuurhistorie (archeologie)	18
3.3 Kennisleemten, monitoring en evaluatie	19
4. Beleid en wettelijke kader	19
5. BIJLAGE 1 Informatie over TenneT	20
6. BIJLAGE 2 m.e.r.-procedure	21
7. BIJLAGE 3 Verklarende woordenlijst	23

Leeswijzer

Voor u ligt de concept notitie reikwijdte en detailniveau (NRD) voor het beter benutten van de bestaande 380 kV verbinding tussen Diemen en Lelystad. Deze concept NRD is de eerste belangrijke stap in de procedure voor de milieueffectrapportage (m.e.r.). De NRD geeft de afbakening en aanpak van het onderzoek dat ter onderbouwing van deze besluiten in het kader van de m.e.r-procedure zal worden uitgevoerd (zogenaamde reikwijdte en detailniveau). Deze concept NRD wordt benut voor het verkrijgen van adviezen over de beschreven aanpak en iedereen kan naar aanleiding van deze concept NRD zienswijzen indienen.

In Hoofdstuk 1 leest u meer over de achtergronden van het project en waarom het nodig is. De uitgangspunten voor het project en hoe de trechtering heeft plaatsgevonden van redelijkerwijs in beschouwing te nemen alternatieven die worden onderzocht in het MER staan in hoofdstuk 2. Hoofdstuk 3 gaat in op de criteria die worden gehanteerd om de effecten te bepalen. Hoofdstuk 4 geeft een korte schets van het relevante beleidskader en wet- en regelgeving.

1. Inleiding

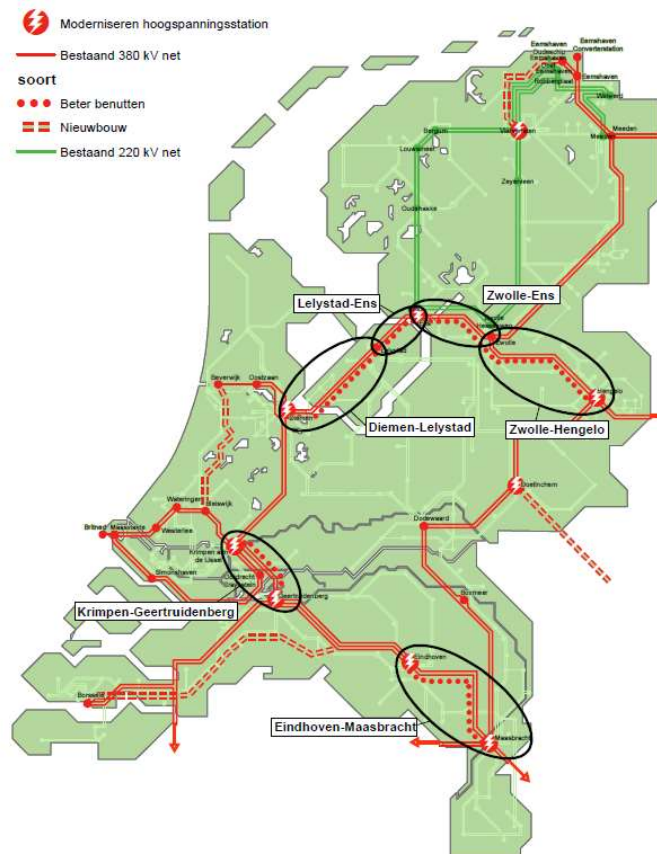
1.1 Aanleiding en achtergrond

De capaciteit van de hoogspanningsverbindingen in een deel van het landelijke 380 kV-net – onder meer de verbinding tussen Diemen en Lelystad - is op dit moment niet altijd afdoende. Als er geen maatregelen worden genomen zal er in de toekomst vaker een tekort aan capaciteit voorkomen. Dit komt door de groei van de productie van duurzame energie en door de grote pieken in de transportbehoefte die deze vorm van productie veroorzaakt. Inmiddels groeit de transportbehoefte voor duurzame energie sterk. Dat geldt zowel door de toename van de productie in Nederland als in het buitenland. Als het hard waait op de Wadden en in Noord-Duitsland, dan wordt daar zóveel elektriciteit geproduceerd, dat die moet kunnen worden afgevoerd naar het zuiden. Aan de Zeeuwse en Hollandse kust komen windparken op zee en de opgewekte stroom moet landinwaarts worden afgevoerd; mogelijk ook via Diemen – Lelystad 380 kV.

Incidentele overbelastingen worden opgevangen met behulp van zogenoemde redispatch (dat is het laten verlagen van productie op de ene locatie, ver weg van een energievraag, en het verhogen van productie op een andere locatie, dichterbij die energievraag). Hier zijn hoge maatschappelijke kosten mee gemoeid (ordegrootte miljoenen per dag). Redispatch is een maatregel om een enkele keer toe te passen. Als dit met regelmaat nodig is, kost dit de maatschappij tientallen miljoenen per jaar. Om de verhoging van de transportcapaciteit op een zo kosteneffectief mogelijke manier met minimale impact voor de omgeving mogelijk te maken, heeft TenneT onderzocht of het opwaarderen en daarmee beter benutten van de bestaande verbindingen mogelijk is. De verbindingen en stations, waarbij dit mogelijk blijkt, zijn samengevoegd in het programma 'Beter Benutten Bestaande 380kV-verbindingen'.

Het programma Beter Benutten Bestaande 380 kV-verbindingen bestaat uit de verbindingen:

- Lelystad – Ens;
- Diemen – Lelystad;
- Krimpen – Geertruidenberg;
- Ens – Zwolle;
- Eindhoven – Maasbracht;
- Zwolle – Hengelo (On hold vanwege heroverweging nut en noodzaak)

Figuur 1 de 380kV-verbindingen die onderdeel zijn van het programma Beter Benutten Bestaande 380kV-verbindingen

Omdat voor de verbinding Diemen – Lelystad (zie figuur 2 voor de ligging van de verbinding) de bestaande verbinding niet in alle relevante bestemmingsplannen juist is opgenomen worden hiervoor omgevingsvergunningen voor afwijken bestemmingsplan aangevraagd (zie verder paragraaf 1.2.2). Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat heeft TenneT gevraagd om vrijwillig een m.e.r.-procedure te doorlopen.

Figuur 2 kaart traject 380 kV-verbinding Diemen Lelystad

1.2 Procedures en besluiten

1.2.1 Rijkscoördinatierегeling

Alle projecten in het programma Beter Benutten vallen onder de Rijkscoördinatierегeling (RCR). Op grond van artikel 20a, eerste lid, sub a van de Elektriciteitswet 1998 is de Rijkscoördinatierегeling (RCR) van rechtswege van toepassing op uitbreidingen van het landelijk 220kV- en 380kV-hoogspanningsnet.

Toepassen van de RCR kan bestaan uit twee vormen: het nemen van een ruimtelijk besluit en/of het coördineren van vergunningen. De minister van Economische Zaken en Klimaat (EZK) is, in overeenstemming met de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), bevoegd gezag voor de ruimtelijke besluiten. De minister van EZK coördineert de vergunningsverlening. Bij de projecten in het programma Beter Benutten is in beginsel alleen coördinatie van vergunningen door de minister van EZK voorzien. Er is geen nieuw ruimtelijk besluit nodig. De verbindingen bestaan immers al en staan dus ook al in de diverse gemeentelijke bestemmingsplannen.

Voor wat betreft het deelproject Diemen-Lelystad is echter gebleken dat op onderdelen de verbinding niet helemaal correct in een aantal Bestemmingsplannen staat. Dit is op dit moment het geval in Almere en Gooise Meren. In Almere zal TenneT daarom een omgevingsvergunning voor afwijken bestemmingsplan aanvragen. De minister van EZK is daarvoor – in overeenstemming met de minister van BZK – bevoegd gezag. In de Gooise Meren loopt momenteel nog een

zogenoemde partiële herzieningsprocedure om het bestemmingsplan te repareren. Als deze reparatie niet tijdig is gerealiseerd, zal TenneT ook in de Gooise Meren een omgevingsvergunning voor afwijken bestemmingsplan aanvragen.

TenneT vraagt de benodigde vergunningen en ontheffingen aan bij de overheden die voor deze uitvoeringsbesluiten bevoegd zijn. In dit geval voert de minister van EZK de regie over de verschillende vergunningprocedures, omdat de Rijkscoördinatieregeling van toepassing is. Rijkscoördinatie betekent dat het ministerie van EZK in overleg met de betrokken gemeenten de termijn bepaalt waarop de ontwerpbesluiten (tegelijkertijd) worden gepubliceerd. De minister ziet toe op de inhoudelijke en procedurele afstemming van de besluiten, stelt termijnen vast waarbinnen de besluiten gereed moeten zijn en zorgt voor de publicatie van kennisgevingen in de Staatscourant en de lokale media en verzamelt de zienswijzen.

1.2.2 Omgevingsvergunningen

Om het project uit te kunnen voeren hoeft geen Inpassingsplan te worden vastgesteld. Wel moeten omgevingsvergunning(en) voor afwijken bestemmingsplan en omgevingsvergunning(en) bouwen worden aangevraagd. Mogelijk zijn tevens ontheffingen in het kader van de wet Natuurbescherming nodig.

Overige, uitvoeringsgerelateerde vergunningen zullen worden aangevraagd door de aannemer, die de werkzaamheden gaat uitvoeren. Deze vergunningen vallen buiten de Rijkscoördinatieregeling.

1.2.3 Initiatiefnemer en bevoegd gezag

De initiatiefnemer van het programma Beter Benutten Bestaande 380kV-verbindingen is TenneT (meer informatie over wat TenneT is en doet, zie bijlage 1). De minister van EZK is onder de RCR het bevoegd gezag voor de omgevingsvergunning voor afwijken bestemmingsplan. De gemeenten geven de omgevingsvergunningen bouwen af, gecoördineerd door de minister van EZK.

1.3 Waarom de milieueffectrapportage-procedure?

De milieueffectrapportage procedure (m.e.r.) regelt bij welke projecten en plannen en hoe het milieubelang bij de besluitvorming moet worden betrokken. In een milieueffectrapport (MER)¹ worden de (mogelijke) effecten van het project en mogelijke alternatieven om dat project uit te voeren op leefomgeving, landschap, natuur, bodem en water zo goed mogelijk in beeld gebracht.

Er zijn meerdere redenen waarom de procedure van milieueffectrapportage kan worden gevolgd. Ten eerste omdat uit het Besluit milieueffectrapportage (Besluit m.e.r.) volgt dat er een m.e.r.-plicht of m.e.r.-beoordelingsplicht is. Een andere reden om (vrijwillig) een m.e.r.-procedure te doorlopen is om te zorgen voor een zorgvuldige besluitvormingsprocedure waarbij gebruik gemaakt wordt van alle waarborgen in de m.e.r.-procedure. Een vrijwillige m.e.r.-procedure is voor dit project aan de orde.

¹ Binnen de m.e.r.-procedure worden de volgende afkortingen gebruikt: de m.e.r. en het MER. De m.e.r. duidt de procedure van milieueffectrapportage aan, zoals het onderzoek, de inspraak en alle bijkomende adviezen en dergelijke. De afkorting MER staat voor het eindproduct, het milieueffectrapport.

De aanleg, wijziging of uitbreiding van een bovengrondse hoogspanningsleiding is in het Besluit m.e.r. (bijlage C opgenomen onder C24). Daarin staat dat het een m.e.r.-plichtige activiteit is wanneer de aanleg, wijziging of uitbreiding betrekking heeft op een leiding met:

- een spanning van 220 kilovolt of meer, en
- een lengte van 15 kilometer of meer.

Bovengenoemde m.e.r.-plicht geldt bij bestemmings- en inpassingsplannen en voor omgevingsvergunningen voor afwijken bestemmingsplan. Voor deze vergunningen voor afwijken bestemmingsplan geldt dan wel dat de verruiming van het planologisch kader substantieel moet zijn (wijziging van opzet en vorm). Uit jurisprudentie kan worden afgeleid² dat er in dit geval geen m.e.r.-plicht geldt. Voor de verbinding Diemen – Lelystad (zie figuur 1-1 voor de ligging van de verbinding) geldt dat de hoogte van de bestaande verbinding niet in alle bestemmingsplannen juist is opgenomen. Er wordt daarom alleen voor die locaties een omgevingsvergunning voor afwijken bestemmingsplan aangevraagd.

Het ministerie van EZK heeft - ondanks dat er geen m.e.r.-plicht aan de orde is - aangegeven dat TenneT in dit geval de aanvragen van de omgevingsvergunning voor afwijken bestemmingsplan zal moeten doen vergezelden van een milieueffectrapport. Voor een vrijwillige m.e.r.-procedure is in dit geval gekozen om extra transparantie te creëren in verband met de afwijking van het bestemmingsplan en de zorgen in dit gebied: een inspraakmoment over de te onderzoeken onderwerpen en na het gedane onderzoek een inspraakmoment over de volledigheid van dat onderzoek en advies van de onafhankelijke Commissie m.e.r. op beide momenten. Daarnaast wordt met deze procedure op een transparante manier omgegaan met de zorgen die er in het gebied leven over de effecten van de hoogspanningsverbinding.

Zie bijlage 2 voor meer informatie over de m.e.r.-procedure.

1.4 Tijdsplanning, inspraak en advies

De procedure ziet er in het kort als volgt uit:

- concept-notitie reikwijdte en detailniveau (concept-NRD) en publicatie hiervan om zienswijzen hierop te vragen;
- beantwoorden zienswijzen en aanpassen van de NRD indien nodig;
- vaststellen reikwijdte en detailniveau en op basis daarvan opstellen MER en aanvragen ontwerp-vergunningen;
- MER en ontwerp-besluiten en publicatie daarvan om zienswijzen daarop te vragen;
- beantwoorden zienswijzen en aanpassen van de vergunningen indien nodig;
- publicatie van de besluiten, tevens de start van de beroepsfase.

De publicatie van de voorliggende concept-NRD is de eerste stap in de m.e.r.- procedure. Het is het eerste document in de procedure en is bedoeld om belanghebbenden te informeren over het

² Van de bestaande verbinding passen enkele masten niet binnen het huidige planologische kader, er is daarmee geen grote wijziging van opzet en vorm van de verbinding en daardoor is de verruiming van het planologische kader van ondergeschikt belang. Voor jurisprudentie op dit gebied, zie bijvoorbeeld de volgende uitspraak van de Raad van State: ABRvS 24 april 2014, 201307589/1, M&R 2014/113.

initiatief, de procedure en de te verwachten milieugevolgen. Een ieder kan inspreken en aangeven welke alternatieven en milieueffecten er naar zijn oordeel in het MER moeten worden meegenomen. De wettelijke adviseurs kunnen eveneens advies uitbrengen over het detailniveau en de reikwijdte van het MER. De Commissie voor de milieueffectrapportage wordt ook om een advies gevraagd over het detailniveau en de reikwijdte. Na afweging van de ontvangen inspraakreacties en adviezen stelt de minister van EZK de reikwijdte en het detailniveau van het MER vast.

De vastgestelde NRD wordt gebruikt bij het opstellen van het MER en de daarvoor benodigde onderzoeken. Vervolgens wordt gekozen voor de uitvoeringswijze waarvoor vergunningen worden aangevraagd. De keuze hiervoor hangt af van milieueffecten, technische mogelijkheden en kosten.

De ontwerp-vergunningen worden samen met het MER ter inzage gelegd en een ieder kan hierop inspreken. Vervolgens worden, rekening houdend met op de ontwerp-vergunningen verkregen zienswijzen, deze besluiten, al dan niet aangepast, vastgesteld. Tegen die besluiten kan door belanghebbenden eventueel beroep worden ingesteld bij de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Bureau Energieprojecten van het ministerie van EZK ontvangt uw zienswijzen bij voorkeur digitaal. Dat kan via www.bureau-energieprojecten.nl onder 'Diemen-Lelystad 380kV'

U kunt per post reageren:

Bureau Energieprojecten, Inspraakpunt Diemen-Lelystad 380kV, Postbus 248, 2250 AE, Voorschoten.

U kunt niet reageren via e-mail. Wilt u uw zienswijze mondeling geven? Dat kan tijdens de inloopavond of tijdens de inspraakperiode via Bureau Energieprojecten, op werkdagen van 09.00 uur tot 12.00 uur, T (070) 379 89 79.

De volgende inloopavonden worden georganiseerd (steeds van 19.00 u tot 21.00 u):

- Dinsdag 9 oktober in Hotel Het Rechthuis, Googweg 1 in Muiderberg
- Donderdag 11 oktober in Congrescentrum De Pijler, Ketelmeerstraat 90 in Lelystad
- Dinsdag 16 oktober in Partycentrum Spotlight, Amsterdamweg 1 in Almere
- Donderdag 18 oktober in Hotel Almere (Van der Valk), Veluwezoom 45 in Almere

Zie voor de inspraaktermijn en de andere relevante informatie de openbare kennisgeving bij deze notitie.

Meer informatie over het project kunt u vinden op:
www.diemen-lelystad380kV.nl

2. Beter benutten 380kV-verbinding Diemen Lelystad

2.1 Voorgenomen activiteit

Als TenneT een transportknelpunt op een verbinding signaleert, onderzoekt TenneT hoe dit knelpunt het beste opgelost kan worden. Primair uitgangspunt daarbij is om eerst het bestaande net optimaal te benutten voordat nieuwe verbindingen aangelegd worden. Want de aanleg van een nieuwe 380kV-hoogspanningsverbinding is een maatregel die zeer veel geld kost, een grote impact heeft op de omgeving en die een zeer lange realisatietermijn kent (ordegrootte tien jaar). In het geval van Diemen – Lelystad 380 kV kan de benodigde transportcapaciteit voor de komende jaren worden verkregen door de capaciteit van de huidige verbinding te verhogen van 2,5 kA (kilo Ampère) naar 4 kA. Deze verhoging is de maximale verhoging die kan plaatsvinden zonder dat er grote aanpassingen aan de hoogspanningsstations moet plaatsvinden. Ook kan deze verzwaring plaatsvinden binnen de huidige magneetveldzone. Een kleinere verhoging lost het knelpunt onvoldoende op.

Het beter benutten van het bestaande net biedt uit oogpunt van kostenefficiëntie, omgevingsimpact en realisatietermijn grote voordelen ten opzichte van het aanleggen van een nieuwe verbinding met de benodigde capaciteit. Dit is dan ook in dit geval de meest adequate maatregel. TenneT heeft intensief gestudeerd op mogelijkheden om die keuze zo efficiënt mogelijk en met zo weinig mogelijk omgevingsimpact uit te voeren.

De voorgenomen activiteit is het oplossen van een transportknelpunt op de verbinding door het vergroten van de capaciteit van 2,5 kA naar 4 kA van de bestaande 52 km hoogspanningsverbinding Diemen – Lelystad 380 kV en waar nodig de versterking van de masten en funderingen die daarmee gepaard gaat.

2.2 Onderzochte en afgevalen alternatieven

TenneT heeft gekeken naar de volgende oplossingsrichtingen om het transportknelpunt op te lossen:

- Traditioneel opwaarderen, inclusief versterken constructie en funderingen;
- Toepassing van HTLS geleiders, inclusief versterken constructie en funderingen;
- Een bovengrondse verbinding op een andere plek;
- De bestaande verbinding met nieuwe, hogere masten;
- Een ondergrondse verbinding.

In deze paragraaf worden de afgevalen oplossingsrichtingen nader toegelicht en beschreven. In het Milieueffectrapport wordt alleen onderzoek gedaan naar het alternatief 'toepassing van HTLS geleiders, inclusief versterken constructie en funderingen', dit wordt verder het voorkeursalternatief genoemd. In deze paragraaf wordt niet, dan wel beperkt, ingegaan op de milieueffecten van deze alternatieven omdat deze alternatieven niet haalbaar zijn gebleken op andere factoren dan milieueffecten.

2.2.1 Afgevalen alternatieven

Traditioneel opwaarderen

Aanvankelijk was TenneT van plan om de verbinding 'traditioneel' op te waarderen. Traditionele opwaardering houdt in, dat de grotere capaciteit wordt gerealiseerd door toepassing van dikkere geleiders van hetzelfde materiaal als de huidige. Door de dikkere geleiders neemt de belasting van de masten toe en moet de constructie inclusief de fundering aanzienlijk worden versterkt. TenneT heeft vervolgens onderzoek gedaan naar de toepassing van zogenaamde HTLS-geleiders (High Temperature Low Sag). Deze geleider kan de hogere transportcapaciteit leveren, maar is niet dikker en/of zwaarder dan de huidige geleiders. Dat maakt dat de masten en funderingen veel minder hoeven te worden verstevigd. Er verandert daarmee minder aan de huidige staat van de verbinding. Dit leidt tot minder impact op de omgeving, lagere kosten (traditioneel opwaarderen is ongeveer een factor 1,25 duurder dan het voorkeursalternatief) en kortere uitbedrijfnametijden dan bij de traditionele manier van opwaarderen. Daarom is traditioneel opwaarderen afgevalen als alternatief.

Een bovengrondse verbinding op een andere plek

Uit het oogpunt van efficiënt netbeheer is een nieuwe verbinding nu niet aan de orde. TenneT heeft in een eerder stadium wel plannen gehad voor het bouwen van een nieuwe verbinding. Na netberekeningen is echter gebleken dat het knelpunt in het net opgelost kan worden door de capaciteit van de huidige verbinding te vergroten. Er bestaat een goed functionerende verbinding, waarmee na vergroting van de huidige capaciteit de komende jaren in de transportbehoefte kan worden voorzien. Daarom is het bouwen van een vervangende verbinding niet doelmatig in de zin van de Elektriciteitswet 1998. Daarnaast is de aanleg van een nieuwe verbinding aanzienlijk duurder dan de beoogde aanpassing van de bestaande lijn (ongeveer een factor 3 voor vakwerk- en factor 4 voor wintrackmasten). De aanleg van een nieuwe verbinding is dus ook om die reden geen doelmatige oplossing.

Het realiseren van een nieuwe 380kV-verbinding leidt tot "het verplaatsen van het probleem". Nederland is zeer dicht bevolkt. Een nieuwe verbinding zal altijd nieuwe bewoners en waarschijnlijk nieuwe gemeenten 'raken'. De belangen van die bewoners en gemeenten kunnen niet zonder meer opzij worden gezet in het belang van de bewoners in de buurt van de bestaande hoogspanningsverbinding.

De bestaande verbinding met nieuwe, hogere masten

Wintrackmasten worden tegenwoordig bij nieuwe 380kV-verbindingen toegepast. Deze Wintrackmasten hebben een smaller magneetveld dan vergelijkbare verbindingen met vakwerkmasten. Het vervangen van de huidige masten door Wintrackmasten komt echter neer op het aanleggen van een compleet nieuwe verbinding op de plek van de huidige. De kosten van zo'n variant op dezelfde locatie zullen aanzienlijk hoger zijn dan van een nieuwe vakwerkverbinding op een andere plaats; niet alleen doordat Wintrackmasten duurder zijn dan vakwerkmasten, maar óók omdat er een tijdelijke noodlijn zal moeten worden aangelegd om de installatie mogelijk te maken (ongeveer een factor 8 ten opzichte van voorkeursalternatief). Nog meer dan voor een nieuwe, vervangende verbinding op een nieuw tracé, geldt dat een dergelijke maatregel vanuit het oogpunt van efficiënt netbeheer een disproportionele oplossing is voor het transportknelpunt. Dat knelpunt

kan kostenefficiënt worden opgelost met de huidige masten, in beginsel binnen de huidige planologische kaders. Ook het beleidsadvies ten aanzien van magneetvelden biedt geen grondslag voor een dergelijke variant (die waarschijnlijk als enige doel zou hebben om het magneetveld te verkleinen). Aanpassingen aan bestaande hoogspanningsverbindingen zorgen weliswaar voor een nieuwe situatie, maar die is volgens het voorzorgbeleid van het Rijk niet bezwaarlijk, zolang de magneetveldzone niet breder wordt en het aantal gevoelige bestemmingen in de magneetveldzone niet toeneemt. De beoogde uitvoeringsvorm van het project voldoet hier aan.

Een ondergrondse verbinding

Op het gebied van leveringszekerheid en techniek gelden er beperkingen ten aanzien van verkabeling van 380kV. In Nederland en de rest van Europa zijn 380kV-hoogspanningsverbindingen vrijwel overal bovengronds aangelegd. Wereldwijd is er nog te weinig kennis en ervaring om dergelijke verbindingen op grote schaal ondergronds aan te leggen. In Nederland is dan ook het uitgangspunt (in het Derde Structuurschema Elektriciteitsvoorziening) dat 380kV-verbindingen bovengronds worden aangelegd. In bijzondere gevallen kan daarvan worden afgeweken – met name voor kortere trajecten – maar daar gelden dan wel belangrijke restricties. Eén van deze restricties is, dat een te verkabelen 380kV-verbinding geen verbinding mag zijn, die cruciaal is voor de stroomvoorziening op landelijk en/of Europees niveau. De hersteltijd bij storingen van ondergrondse 380 kV kabels is relatief lang (ordegrootte van drie weken) en dat zorgt juist bij cruciale verbindingen voor ongewenste leveringszekerheidsrisico's met mogelijke grote impact. De verbinding Diemen – Lelystad is zo'n cruciale verbinding, omdat die onderdeel uitmaakt van de landelijke 380kV-ring. Dat is de ruggengraat van de Nederlandse elektriciteitsvoorziening.

De toenmalige minister van EZ heeft het beleid van TenneT om géén ondergrondse kabel toe te passen in cruciale 380kV-verbindingen in een second opinion laten onderzoeken en uiteindelijk bekrachtigd³.

Voor deze optie geldt daarmee hetzelfde als voor een nieuwe, vervangende lijn: er is geen nut en noodzaak voor vervanging van de bestaande lijn en de kosten zijn zeer hoog (ongeveer een factor 8 ten opzichte van voorkeursalternatief).

Overige alternatieven

Uit onderzoek is gebleken dat andere technische oplossingen aan de bestaande verbinding onvoldoende capaciteit (minder dan 4 kA) realiseren of een nieuwe verbinding vergen, hetgeen per definitie geen doelmatige oplossing is.

³ De minister heeft dit schriftelijk laten weten aan de Tweede Kamer, Zie Kamerstukken 29023, nr. 201, <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-29023-201.html?zoekcriteria=%3fzkt%3dUitgebreid%26pst%3dParlementaireDocumenten%26dpr%3dAlle%26dosnr%3d29023%26nro%3d201%26kmr%3dEersteKamerderStatenGeneraal%257cTweedeKamerderStatenGeneraal%26sdt%3dKenmerkendeDatum%26par%3dKamerstuk%26dst%3dOnopgemaakt%257cOpgemaakt%257cOpgemaakt%2bna%2bonopgemaakt%26isp%3dtrue%26pnr%3d1%26rpp%3d10&resultIndex=0&sorttype=1&sortorder=4>

2.2.2 Te onderzoeken alternatief in het MER

Toepassing van HTLS geleiders, inclusief versterken constructie en funderingen

Zoals eerder beschreven heeft TenneT onderzoek uitgevoerd naar het toepassen van de HTLS-geleider. Dit type geleider is minder zwaar dan een traditionele geleider met dezelfde capaciteit waardoor er minder grote mast- en fundatieverzwaringen nodig zijn dan bij traditionele opwaardering.

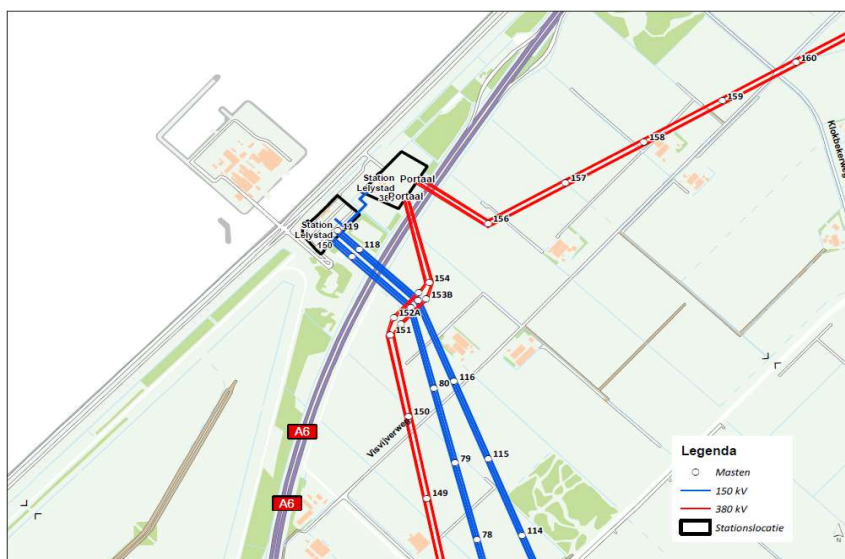
Om de masten en funderingen toekomstvast te maken zijn er wel in een aantal gevallen versterkingen aan de masten en funderingen nodig. Op dit moment is nog niet bekend welke mastposities dit zijn en hoeveel. Dit moet nog technisch worden uitgewerkt. Daarom wordt in het milieueffectrapport de worst case situatie onderzocht, namelijk dat alle masten en funderingen worden aangepast. Hierbij worden eerst de funderingen aangepast en vervolgens de masten aangepast en de geleider vervangen.

2.3 Te onderzoeken varianten in het Milieueffectrapport (MER)

Zoals in paragraaf 2.2. aangegeven wordt in het Milieueffectrapport MER alleen onderzoek gedaan naar het alternatief 'Toepassing van HTLS geleiders, inclusief versterken constructie en funderingen'. In deze paragraaf wordt beschreven welke varianten worden meegenomen in het MER.

Ter hoogte van hoogspanningsstation Lelystad kruist de verbinding de A6. De lijnen mogen hier niet te ver doorhangen vanwege veiligheidsredenen. Om de vrije afstand tot de A6 te garanderen worden in het Milieueffectrapport om deze reden drie varianten onderzocht waarop gekruist kan worden met de A6. De te onderzoeken varianten voor deze kruising zijn:

- Versterken: Mast 154 en portaal op het station versterken in combinatie met geleider die grotere kracht aankan, of hoger wordt opgehangen.
- Verhogen: Portaal op het station verhogen en mast 154 versterken.
- Verplaatsen: Nieuwe mast of nieuw portaal toevoegen tussen mast 154 en het station.

Figuur 3 Kruising A6 nabij station Lelystad

2.4 Kunststof of glazen isolatoren

De geleiders hangen met isolatoren aan de mast. Deze isolatoren kunnen in principe in kunststof of glas uitgevoerd worden. Op dit moment hangen er glazen isolatoren in de masten. Het technisch onderzoek naar de toekomstige isolatoren voor de verbinding DIM-LLS is nog niet afgerond. Na uitkomst van dit onderzoek zal de gekozen variant meegenomen worden in het MER en worden vergeleken met de referentiesituatie.

3. Te onderzoeken milieugevolgen

De m.e.r.-procedure wordt uitgevoerd in het kader van de aanvragen voor omgevingsvergunningen voor afwijken bestemmingsplan. Dit betekent niet dat het MER zich uitsluitend zal richten op de mastlocaties waarvoor zo'n vergunning zal worden aangevraagd. Het MER beschrijft de gevolgen van de activiteiten aan de gehele 380kV-verbinding Diemen-Lelystad.

3.1 Autonome ontwikkeling en referentiesituatie

In het MER wordt het voorkeursalternatief vergeleken met de zogenoemde referentiesituatie. De referentiesituatie is de situatie zoals die zou zijn als het project niet doorgaat. Deze referentiesituatie is gelijk aan de huidige situatie samen met de zogenoemde autonome ontwikkelingen: vaststaande ontwikkelingen in het studiegebied waarover een besluit genomen is. In dit geval is dat de bestaande 380kV-hoogspanningsverbinding (een indruk van deze verbinding wordt gegeven in figuur 4) De milieusituatie in de referentiesituatie wordt in het MER in beeld gebracht, zodat duidelijk wordt wat het project aan de milieusituatie verandert.

Figuur 4 Indruk van de bestaande 380kV-verbinding tussen Diemen en Lelystad.

3.2 Milieueffecten en beoordelingskader

De beschrijving en beoordeling van de effecten van het project vindt plaats aan de hand van een aantal milieuthema's. Elk milieuthema is onderverdeeld in verschillende aspecten met

bijbehorende onderzoekscriteria. Dit beoordelingskader kan in het MER door voortschrijdend inzicht op grond van de ingediende zienswijzen worden geoptimaliseerd. In tabel 1 zijn de criteria weergegeven die in het milieuonderzoek worden gebruikt. Wanneer dat relevant en mogelijk is worden effecten gekwantificeerd. Wanneer dat niet kan, of wanneer kwantificering niet bijdraagt aan de besluitvorming, worden de milieueffecten kwalitatief beoordeeld.

Het plangebied is het gebied waarbinnen de voorgenomen activiteit plaatsvindt. In dit geval dus het gebied van de huidige verbinding. De effecten worden beschreven voor het studiegebied. Dit is het gebied waar als gevolg van de nieuwe verbinding effecten kunnen optreden. De omvang van het studiegebied kan per milieuaspect of criterium verschillend zijn: voor bodem is het bijvoorbeeld beperkt tot het tracé zelf, voor ecologie is de bredere omgeving ook belangrijk.

In het MER wordt verder onderscheid gemaakt tussen **tijdelijke** effecten die samenhangen met de werkzaamheden en **blijvende** effecten in de gebruiksfase. Tijdens werkzaamheden aan de hoogspanningsverbinding treden tijdelijke effecten op zoals transportbewegingen en geluid bij de werkzaamheden. De effecten worden voor het voorkeursalternatief in beeld gebracht. Na realisatie zijn er **blijvende** effecten bijvoorbeeld een smaller geworden elektromagnetisch veld.

Milieuthema	Aspect
Leefomgeving en gezondheid	Magneetvelden: Breedte magneetveldzone en aantal gevoelige bestemmingen binnen de magneetveldzone van de bovengrondse 380kV-verbinding
	Geluid
Hinder door werkzaamheden	Luchtkwaliteit aanlegfase
	Lichthinder aanlegfase
	Verkeersveiligheid aanlegfase (transporten)
	Geluid- en trillingshinder aanlegfase
Ecologie	Effect op Natura 2000-gebieden (indirecte effecten)
	Effect op Natuur Netwerk Nederland
	Effect op beschermde soorten
Bodem en water	Effect op bodem (graven, bemalen)
	Gevolg (grond)waterkwaliteit
	Gevolg (grond)waterkwantiteit
Cultuurhistorie	Archeologie

Tabel 1 beoordelingskader milieueffecten

Om de effecten van de het voorkeursalternatief en de varianten te kunnen vergelijken worden deze op basis van een plus en min-schaal beoordeeld ten opzichte van de referentiesituatie. Hiervoor wordt bijvoorbeeld een beoordelingsschaal gehanteerd zoals weergegeven in tabel 2. De beoordeling wordt in het MER gemotiveerd en met tekst onderbouwd.

Score	oordeel
++	Een sterk positief effect
+	Een positief effect
0	Geen effect
-	Een negatief effect
--	Een sterk negatief effect

Tabel 2 beoordelingsschaal milieueffecten

3.2.1 Leefomgeving en gezondheid

Hoogspanningsverbindingen hebben, net als alle, in werking zijnde, elektrische apparaten, een magnetisch veld. Door het rijk zijn adviezen gegeven over de manier waarop met het magneetveld rekening kan worden gehouden. Er bestaan zorgen bij overheden en bewoners over de effecten van magneetvelden op de gezondheid. In het MER wordt aandacht besteed aan eventuele gezondheidseffecten van het magneetveld van de hoogspanningsverbinding. In het MER wordt inzicht gegeven in de mogelijke wijzigingen in de breedte van de magneetveldzone van de bovengrondse 380kV-verbinding en de mogelijke wijziging in gevoelige bestemmingen binnen deze zone.

Indien er een kunststof isolator wordt gebruikt, is er mogelijk een wijziging in geluidhinder. Ook kunnen de verschillende geleiders een wijziging in de geluidbelasting met zich meebrengen. Daarom wordt dit aspect in het MER nader onderzocht.

Er is geen wijziging in het effect op luchtkwaliteit en trillingen. In het MER worden deze aspecten daarom niet nader uitgewerkt.

3.2.2 Hinder door werkzaamheden

Door de aanlegwerkzaamheden en de transporten die daarvoor nodig zijn, zijn er effecten op de omgeving. In het MER onderzoeken we daarom de effecten van deze werkzaamheden op verkeersveiligheid, luchtkwaliteit, geluid- en trillingen en eventuele lichthinder. In het MER wordt een schatting gemaakt van deze effecten en de potentiële gevolgen die dat heeft op mensen en gebouwen. Ook zijn er in de aanlegfase mogelijk effecten op natuur. Deze effecten worden in het MER bij ecologie meegenomen (zie verder paragraaf 3.2.3).

3.2.3 Ecologie

De hoogspanningsverbinding ligt in de provincies Noord-Holland en Flevoland en doorkruist het Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer. Voor Natura 2000-gebieden heeft Nederland een internationale verantwoordelijkheid en gelden zogenoemde instandhoudingdoelstellingen. Dit is vastgelegd in de Natuurbeschermingswet.

De verbinding doorkruist ook meerdere gebieden⁴ die behoren tot het Natuurnetwerk Nederland (NNN; voorheen Ecologische Hoofdstructuur). Iedere provincie heeft beleid ten aanzien van deze

⁴ De verbinding loopt door NNN-gebied Grote wateren (Noord-Holland) en de NNN-gebieden Visvijverbos, Natuurpark Lelystad, Vaartplas, Buitenhout, Pampushout, Praambos, Lage Vaartbos, Flevohout en Reigerplas (Flevoland).

NNN-gebieden en legt haar eigen accenten. Ook loopt de verbinding door de Ecologische Verbindingszones Kromslootpark-Oostvaardersplassen en Knardijk (zie ook figuur 5).

Figuur 5 Ligging van de natuurgebieden in de nabijheid van de 380-kV verbinding.

Daarnaast is het mogelijk dat beschermde soorten rond de masten voorkomen, bijvoorbeeld flora zoals de rietorchis, reptielen zoals de ringslang of amfibieën. Ook bouwen vogels soms in hoogspanningsmasten hun nest, denk daarbij aan soorten als boomvalk, buizerd of ooievaar (zie figuur 6).

Figuur 6 Ooievaarsnest in de bestaande 380kV-verbinding Diemen-Lelystad

In het MER wordt onderscheid gemaakt in (tijdelijke) effecten in de aanlegfase en (permanente) effecten in de gebruiksfase. In de effectbeschrijving en –beoordeling wordt onderscheid gemaakt in effecten op beschermde gebieden en effecten op beschermde soorten. De (tijdelijke) effecten in de bouwfase zijn van een geheel andere orde dan de (permanente) effecten in de gebruiksfase. In de gebruiksfase gaat het bijvoorbeeld om draadslachtoffers, in de aanlegfase gaat het om (tijdelijke) vernietiging van leefgebied en soorten.

3.2.4 Bodem en water

Binnen dit domein zijn de volgende aspecten van belang: bodemkwaliteit, (grond)waterkwaliteit en -kwantiteit. Werkzaamheden om de masten en/of de funderingen te versterken hebben mogelijk effect op deze aspecten door graafwerkzaamheden en/of bemalingen. Ook kunnen grondwaterstromen door graafwerkzaamheden of bemalingen beïnvloed worden.

3.2.5 Cultuurhistorie (archeologie)

Bij het versterken van de funderingen is het niet uitgesloten dat archeologische waarden beschadigen. Daarnaast kan verlaging van de grondwaterstand door bemaling leiden tot droogval en daardoor rotten van archeologische waarden. In een bureaustudie wordt inzichtelijk gemaakt

welke gedeelten van het traject archeologisch waardevol⁵ zijn, welke gedeelten archeologische verwachtingen⁶ hebben en waar effecten te verwachten zijn.

Er is geen wijziging in het effect van de verbinding op landschap of overige cultuurhistorie. In het MER wordt dit aspect niet nader uitgewerkt.

3.3 Kennisleemten, monitoring en evaluatie

In het MER zal worden aangegeven welke kennisleemten er bestaan en wat hun betekenis voor de besluitvorming is. Voor kennisleemten die van belangrijke betekenis zijn, wordt een monitoringsprogramma opgesteld waarmee kan worden bepaald of de gemeten effecten overeenkomen met de voorspelde effecten en of andere of aanvullende maatregelen nodig zijn om de effecten te beperken. Deze gegevens kunnen worden gebruikt voor de evaluatie van de besluitvorming na afloop van het project.

4. Beleid en wettelijke kader

Door overheden zijn op verschillende niveaus in wet- en regelgeving en beleid kaders gegeven waarbinnen ontwikkelingen plaats kunnen vinden. In het MER wordt een overzicht gegeven van de voor het project relevant beleid en wet- en regelgeving. Het MER maakt onderscheid tussen relevant nationaal beleid en regelgeving (zoals SEVIII, de Natuurbeschermingswet en de Monumentenwet) provinciaal beleid en regelgeving (zoals de provinciale omgevingsvisie Noord-Holland en de provinciale omgevingsvisie Flevoland) en gemeentelijke bestemmingsplannen. In het MER worden de randvoorwaarden en gevolgen die voor het project volgen uit beleid en wettelijk kader aangegeven.

⁵ Archeologische waarden zijn vastgesteld

⁶ Er is niet met zekerheid te zeggen of er daadwerkelijk archeologische objecten liggen.

5. BIJLAGE 1 Informatie over TenneT

TenneT heeft als beheerder van het landelijk hoogspanningsnet een aantal wettelijke taken.

Enkele van de belangrijkste zijn:

- TenneT is verantwoordelijk voor de voorzieningszekerheid.
- TenneT dient veiligheid en betrouwbaarheid van zijn netten en het transport van elektriciteit over zijn netten zo doelmatig mogelijk te waarborgen.
- TenneT is verplicht om (grote) elektriciteitsproducenten en –afnemers aan te sluiten.
- TenneT dient te zorgen voor voldoende reservecapaciteit in het hoogspanningsnet.
- TenneT is verplicht om tweejaarlijks een Kwaliteits- en Capaciteitsdocument (KCD) op te stellen.

Verder regelt de wet dat de tarieven van netbeheerders, zoals TenneT, worden vastgesteld door de toezichthouder, de Autoriteit Consument en Markt (ACM). De wet regelt ook dat de toezichthouder daarbij stuurt op doelmatigheid (lees: efficiëntie). De systematiek van tariefvaststelling werkt zodanig, dat de netbeheerder uitsluitend de zogenoemde 'efficiënte kosten' kan verdisconteren in de tarieven.

TenneT stelt tweejaarlijks het KCD (Kwaliteits- en CapaciteitsDocument) op. In dat plan worden op basis van scenario's voor de marktontwikkelingen en voor de daaraan gerelateerde ontwikkelingen in het net transportknooppunten geïnventariseerd, die zich naar verwachting in de komende tien jaar zullen voordoen. Die verwachtingen baseert TenneT op een inventarisatie van de verwachtingen van relevante marktpartijen, die iedere keer voorafgaand aan het opstellen van het KCD wordt gehouden. Het KCD is de basis voor het investeringsprogramma van TenneT.

Op grond van artikel 21, lid 8 van de Elektriciteitswet 1998 dient het KCD te worden goedgekeurd door de ACM, waarbij de ACM niet alleen de door de netbeheerder gestelde doelen beoordeelt, maar ook nagaat of de netbeheerder in voldoende mate en op voldoende doelmatige wijze kan voorzien in die doelen. In andere woorden: de maatschappij verwacht van TenneT dat de in het KCD geconstateerde knelpunten in het net zo doelmatig mogelijk worden opgelost.

Het efficiëntie-uitgangspunt zorgt er óók voor, dat TenneT niet zonder meer kan ingaan op verzoeken van gemeenten om hoogspanningsverbindingen te verplaatsen of te verkabelen. Er worden dan immers hoge kosten gemaakt om een goed functionerende verbinding aan te passen, terwijl deze investering voor de uitvoering van de wettelijke taken van TenneT geen wezenlijke meerwaarde heeft. In voorkomende gevallen is TenneT wél bereid om op dergelijke verzoeken in te gaan, maar uitsluitend onder de voorwaarde dat de verzoeker bereid is om de kosten te dragen.

6. BIJLAGE 2 m.e.r.-procedure

Het doel van de m.e.r.-procedure is om milieu- en natuurbelangen een volwaardige rol te laten spelen bij de besluitvorming. De procedure van de m.e.r. is voorgeschreven op grond van nationale en Europese wetgeving, indien sprake is van activiteiten met potentieel aanzienlijke milieueffecten. Deze activiteiten zijn opgenomen in het Besluit milieueffectrapportage, een Algemene Maatregel van Bestuur op grond van de Wet milieubeheer (Wm).

In hoofdstuk 7 van de Wm (art 7.23) zijn de inhoudelijke eisen aan het MER vastgelegd. Een MER beschrijft de voorgenomen activiteit en alternatieven of varianten en de effecten daarvan. Ook heeft het MER een samenvatting.

De m.e.r.-procedure bestaat samengevat uit de volgende stappen:

- Mededeling voornemen en publiceren van de voorliggende concept NRD MER (kennisgeving);
- Mogelijkheid van inspraak daarop en vragen advies aan de Commissie voor de milieueffectrapportage (Commissie m.e.r.);
- Afwegen zienswijzen en advies en vaststellen reikwijdte en detailniveau MER;
- Onderzoek en opstellen van het MER. Tegelijkertijd worden de ontwerp besluiten opgesteld waarbij de informatie uit het MER wordt gebruikt;
- Publicatie van de ontwerp besluiten met als bijlage het MER
- Inwinnen van adviezen (o.a. Commissie m.e.r.) en zienswijzen op ontwerp besluiten en inhoud van het MER;
- Afwegen zienswijzen en advies en besluit vaststellen besluiten;
- Mogelijkheid van beroep tegen de besluiten;
- Monitoring en evaluatie van de milieueffecten.

Zie volgende pagina voor een schematische weergave van de m.er. procedure

uitgebreide procedure

Figuur 7 schematische weergave van de m.e.r.-procedure

7. BIJLAGE 3 Verklarende woordenlijst

m.e.r.	Milieueffectrapportage (procedure)
MER	Milieueffectrapport
MWh	megawatt(uur)
NRD	Notitie reikwijdte en detailniveau
VKA	Voorkeursalternatief
SEVIII	Derde Structuurschema Elektriciteitsvoorziening
kA	1000 Ampère

Alternatief

Een andere manier om de voorgenomen activiteit uit te voeren. De Wet milieubeheer schrijft voor, dat in een MER alleen alternatieven moeten worden beschouwd, die redelijkerwijs in de besluitvorming een rol kunnen spelen.

Autonome ontwikkeling

Veranderingen, die zich in het milieu zullen voltrekken als noch de voorgenomen activiteit, noch een van de alternatieven worden gerealiseerd. Zie ook 'nulalternatief' en 'referentiesituatie'.

Bevoegd gezag

In het kader van de Wet milieubeheer, de Wet op de ruimtelijke ordening, de Waterwet, Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, Natuurbeschermingswet 1998 of een andere wet waaruit volgt dat een vergunning benodigd is: één of meer overheidsinstanties die bevoegd zijn om over de activiteit van de initiatiefnemer het besluit te nemen waarvoor het milieueffectrapport wordt opgesteld.

Bureau Energieprojecten

Verzorgt namens het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat de coördinatie van de vergunningverlening bij grote energieprojecten.

Commissie voor de milieueffectrapportage (Commissie (voor de) m.e.r.)

Commissie van onafhankelijke deskundigen die het bevoegd gezag adviseert over de gewenste inhoud van het milieueffectrapport en in een latere fase in het toetsingsadvies over de kwaliteit van het milieueffectrapport.

Geleider

Een enkele draad of meerdere draden waardoor stroom wordt getransporteerd.

Hoogspanningsverbinding

Verbinding tussen twee punten waardoor elektriciteit getransporteerd kan worden. Bij hoogspanning kan het gaan om verschillende voltages: 110kV, 150kV, 220kV en 380kV. Deze

zijn bedoeld om grote hoeveelheden elektriciteit te transporteren van de productielocaties (zoals elektriciteitscentrales, wind- of zonneparken) naar de gebieden waar het verbruik plaats vindt.

Initiatiefnemer

Degene die een activiteit wil ondernemen waarvoor een m.e.r.-procedure wordt gevolgd; in dit geval TenneT.

Leveringszekerheid

Het lange termijn evenwicht tussen vraag en aanbod van elektriciteit: is er in de markt op termijn voldoende aanbod mogelijk om aan de geschatte vraag naar stroom te voldoen en is er voldoende capaciteit om de elektriciteit te transporten?

Magnetische velden

Magnetische velden kunnen we meestal niet zien of voelen, maar de sterkte kan wel worden gemeten of berekend. Een magnetisch veld is het veld onder de hoogspanningsverbinding waar magnetische straling plaatsvindt. De breedte van de magneetveldzone is afhankelijk van een aantal factoren en kan variëren van enkele tientallen meters (bij een optimale ophanging en lage stroombelasting) tot enkele honderden meters (bij niet optimale ophanging en hoge stroombelasting). Het magnetisch veld ontstaat wanneer er elektrische stroom door leidingen loopt. De magnetische veldsterkte wordt uitgedrukt in Tesla (T) en bij zeer lage sterktes in microTesla (μ T).

Milieueffectrapportage (m.e.r.)

De procedure van milieueffectrapportage; een hulpmiddel bij de besluitvorming om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in die besluitvorming. De procedure bestaat uit het maken, beoordelen en gebruiken van een milieueffectrapport en het evalueren achteraf van de gevolgen voor het milieu van de uitvoering van de activiteit waarvoor een milieueffectrapport is opgesteld.

MER (Milieueffectrapport)

Een openbaar document waarin van een voorgenomen activiteit van redelijkerwijs in beschouwing te nemen alternatieven of varianten de te verwachten gevolgen voor het milieu in hun onderlinge samenhang op systematische en zo objectief mogelijke wijze worden beschreven.

Natura 2000-gebieden

Natura 2000 is een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden op het grondgebied van de lidstaten van de Europese Unie. Het netwerk omvat alle gebieden die zijn beschermd op grond van de Vogelrichtlijn (1979) en de Habitatrichtlijn (1992).

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen belangrijke natuurgebieden. Het vormt de basis voor het Nederlandse natuurbeleid. Het is de basis van een beleidsplan dat tot doel heeft de natuurwaarden in Nederland te stabiliseren.

Netbeheerder

De instantie die (op basis van wettelijke regels) verantwoordelijk is voor het beheer van het hoogspanningsnet.

Nettechniek, nettechnische aspecten

De aspecten die verband houden met de capaciteit, het gebruik en het functioneren van het hoogspanningsnet, zowel voor de korte termijn als voor de lange termijn.

Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD)

Dit staat voor 'Notitie Reikwijdte en Detailniveau'. In deze notitie wordt beschreven met welke diepgang (detailniveau) de alternatieven onderzocht en beschreven dienen te worden in het milieueffectrapport (het MER). Deze notitie wordt vastgesteld door het bevoegd gezag op basis van de concept-Notitie Reikwijdte en Detailniveau en de daarop ontvangen zienswijzen, reacties en adviezen.

Opwaarderen

Het vergroten van de capaciteit van een hoogspanningsverbinding.

Plangebied

Het gebied waarbinnen de voorgenomen activiteit, of een van de alternatieven, kan worden gerealiseerd.

Referentiesituatie

Dit is de situatie dat het project niet doorgaat en bestaat uit de huidige situatie en de autonome ontwikkelingen.

Rijkscoördinatieregeling

De wettelijke mogelijkheid voor het Rijk om alle wettelijke procedures (ruimtelijk en voor vergunningen en ontheffingen) gecoördineerd te laten verlopen (als bedoeld in paragraaf 3.6.3. van de Wet op de ruimtelijke ordening). In de praktijk betekent dat dat alle ontwerp-besluiten gelijktijdig worden gepubliceerd en dat inspraak- en beroepsprocedures gelijk op lopen.

Studiegebied

Het gebied waarbinnen de milieugevolgen dienen te worden beschouwd. De omvang van het studiegebied kan per milieuaspect verschillen.

Voor een ondernemend, duurzaam Nederland.

Het ministerie staat voor een ondernemend Nederland, met een sterke internationale concurrentiepositie en met oog voor duurzaamheid. We zetten ons in voor een uitstekend ondernemersklimaat. Door de juiste randvoorwaarden te creëren en ondernemers de ruimte te geven om te vernieuwen en te groeien. Door aandacht te hebben voor onze natuur en leefomgeving. Door samenwerking te stimuleren tussen onderzoekers en ondernemers. Zo bouwen we onze topposities in landbouw, industrie, diensten en energie verder uit en investeren we in een krachtig en duurzaam Nederland.

Dit is een uitgave van

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag
Telefoonnummer: 070-379 8911

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

www.rijksoverheid.nl/ezk

Oktober 2018